

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3019/2019. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 606/B. § alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1159/2017/7. sorszámú végzése, a Szegedi Ítéltábla Bf.III.306/2012/15. sorszámú ítélete, valamint a Kecskeméti Törvényszék 2.B.179/2011/123. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2018. január 15-én meghozott Bfv.II.1159/2017/7. sorszámú végzése, a Szegedi Ítéltábla 2012. október 16-án meghozott Bf.III.306/2012/15. sorszámú ítélete, valamint a Kecskeméti Törvényszék 2012. április 11-én meghozott 2.B.179/2011/123. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésével, az I. cikk (1) bekezdésével, a II. cikkel, a III. cikk (1) bekezdésével, a IV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, valamint a XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 1.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy büntetőeljárása során az elsőfokú ítéletet meghozó tanács elnöke a nyomozás során az indítványozó előzetes letartóztatásának egy éven túli meghosszabbítás tárgyában eljárta. Ezért első fokon elfogultságot jelentett be, másodfokon pedig kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, amit az akkori jogértelmezés miatt elutasítottak. Álláspontja szerint ez abszolút kizárási ok lett volna az Alkotmánybíróság határozatai – különösen a 34/2013. (XI. 22.) és 21/2016. (XI. 30.) AB határozatok –, valamint a büntetőeljárásról szóló 1989. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) rendelkezései alapján.
- [3] Az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában megfogalmazottakra tekintettel az indítványozó felülvizsgálati indítványt nyújtott be 2017 májusában indítványozva, hogy a Kecskeméti Törvényszék és a Szegedi Ítéltábla ítéletét helyezze hatályon kívül és rendelkezzenek új eljárás lefolytatásáról, a Kúria azonban elutasította a felülvizsgálati indítványt arra hivatkozással, hogy a 34/2013. (XI. 22) AB határozat az alkotmányos követelmény kötelező érvényesítését a határozat kihirdetését, vagyis 2013. november 22-ét követően megindított büntetőeljárások tekintetében írta elő, a 21/2016. (XI. 22.) AB határozatnak pedig nincs *ex tunc* hatálya.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint arra tekintettel, hogy az alkotmányos követelményeknek nem megfelelő, az ügyben kizárással érintett bíró járt el, sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga. Az első fok hibáját a másodfok és a Kúria revíziója azért nem észlelhette, mert szűkítően értelmezik a törvényt. Hiába folyt le felülvizsgálati eljárás, a bíróságok nem tettek eleget az alkotmányos követelménynek, annak ellenére, hogy az alkotmányos követelmény visszamenőleges alkalmazásának az se lehet kivétele, hogy a másodfokon eljáró tanáccsal szemben nem áll fenn kizárási ok. A revíziót végző pont az alkotmányos követelményt nem vizsgálta, azaz, hogy a nyomozati szakban eljáró bíró a későbbiekben perbíró, vagyis az eljáró tanács elnöke.
- [5] Az, hogy a jogorvoslat nem érinti a már lezárt ügyeket, sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt egyenlő bánásmód elvét és a megkülönböztetés tilalmát.
- [6] Az a bíró, aki előzetes értékelés után meghosszabbítja a legszigorúbb kényszerintézkedést, perbíróként járva csak rendkívüli jellemként bírálja felül önmagát és látja be, hogy a vádindítvány benyújtása előtt akár rosszul mérlegelt. A pártatlanság alkotmányos követelménye mindig is fennállt. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdé-

se szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon intézzék. Megítélése szerint az eljáró hatóságok félreértelmezték és ezért szűkítőleg alkalmazták a sérelmezett szabályokat azon oknál fogva, hogy a leterhelt bíróságokra további terhet ne rójanak, az alkotmányos követelményi formában megállapított – a törvényből korábban hiányzó – abszolút kizárási okot visszamenőleg nem alkalmazzák, ez pedig alkotmányos és nemzetközi jogsértés.

- [7] 1.2. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján a régi Be. 606/B. § vonatkozásában előadta, hogy álláspontja szerint az, hogy az abban foglaltakat csak a 2016. november 30-át követően indult eljárásokban kell alkalmazni, sérti az Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott emberi méltósághoz való jogát, illetve a III. cikk (1) bekezdés szerinti megalázó büntetés tilalmát.
- [8] 2. A Kúria tájékoztatása szerint az indítványozó a Kúria Bfv.II.1159/2017/7. számú végzését 2018. február 23-án vette kézhez, míg a panaszt elkésetten, a 62. napon nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság főtítkára – az Abtv. 55. § (3) bekezdése alapján – felhívta az indítványozót igazolási kérelem előterjesztésére, illetve a határozott kérelem vonatkozásában hiánypótlásra. Az indítványozó igazolási kérelmében előadta, hogy rajta kívül álló, elháríthatatlan ok miatt nem tudott az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőnek eleget tenni. Fogvatartottként, jogi ismeretek hiányában kellett alkotmányjogi panaszát összeállítania, amihez ügyvédi segítséget nem állt módjában igénybe venni, így a fogvatartás körülményei, a számítógép-hozzáférés, jogszabály tanulmányozás és szövegszerkesztés időbeli korlátozása megnehezítették számára az alkotmányjogi panasz megírását. A kapcsolattartás korlátozása és az intézeti – begyűjtő ládán keresztül történő – levelezési rendszer pedig a panasz határidőben történő postázását akadályozták meg. Hivatkozott arra, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben a levelezés nem személyesen történik, a leveleket intézeti ládában gyűjtik, így a levél fogvatartotti „feladása” és tényleges postázása között hosszabb időtartam is eltelhet, erre a fogvatartottnak nincs ráhatása. A határozott kérelem vonatkozásában a támadott bírósági döntéseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba ütközését pontosította.
- [9] Az Ügyrend 28. § (6) bekezdése szerint az igazolási kérelem tárgyában – a főtítkár javaslatára – az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban dönt. Az igazolási kérelmet méltányosan kell elbírálni. Tekintettel az igazolási kérelemben előadottakra és az azzal egyidejűleg előterjesztett hiánypótlásra, amely az indítványt elbírálásra alkalmassá tette, az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva a 2018. július 25-én meghozott végzésével az igazolási kérelmet elfogadta.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [11] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. E követelménynek nem felel meg az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, IV. cikke, XV. cikk (1) és (2) bekezdései, illetve XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdései vonatkozásában, az indítványozó ugyanis nem indokolta érdemben ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmét.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog a közigazgatási hatósági eljárás és nem a bírósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés között így nincs összefüggés.
- [14] Az indítványozó hivatkozott továbbá arra is, hogy ügyében nemzetközi jogsértés történt és megjelölte az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdését. Nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát azonban csak az Abtv. 32. §

(2) bekezdésében foglalt személyi kör – az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa – indítványozhatja, arra az indítványozó nem jogosult.

- [15] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog vonatkozásában az alábbiakat állapítja meg. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Jelen indítvány ugyanakkor nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést e körben.
- [16] Az Alkotmánybíróság a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatával az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát, a határozat meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében e döntés nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel.
- [17] Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik – az Alaptörvénnyel összhangban történő jogértelmezés megvalósulásának biztosítása pedig végső soron az Alkotmánybíróság feladata. Ennek keretében érdemben vizsgálhatja a bírói jogértelmezés hibájára alapított alkotmányjogi panaszt, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Az Alaptörvény 28. cikkéből fakadóan a bíróságnak azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17], 20/2016. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [50]}, ha nem így tesz, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [18] Ezen alapjogi érintettség vizsgálata kiterjed az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányos követelmények figyelembevételére és az azoknak megfelelő döntések meghozatalára is. Az alkotmánybírósági határozat rendelkező részébe foglalt alkotmányos követelmény a bíróságokra kötelező, és attól eltérő jelentést nem tulajdoníthatnak az adott jogszabályi rendelkezésnek {3355/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [12]–[13]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a 25/2017. (X. 17.) AB határozatában a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott az alkotmányos követelmény időbeli hatályával kapcsolatos értelmezés vonatkozásában a következőket mondta ki. „Az alkotmányos követelmény nem új szabály, hanem közvetlenül és egyértelműen az Alaptörvény valamely rendelkezésén alapuló, abban eleve benne rejlő helyes értelmezés, amelyet az Alkotmánybíróság csak felismer és kimond. [...] Az, hogy az Alkotmánybíróság a lehetséges jogértelmezések közül kiválasztja az alkotmányosat, azt is jelenti, hogy ez az értelmezés eleve adott volt, még akkor is, ha esetleg annak jogalkalmazói kimondására nem, vagy nem teljesen ilyen tartalommal került sor. Az alkotmányos követelmény megállapításával az Alkotmánybíróság nem új jogértelmezést határoz meg, ami korábban még nem létezett, erre nincs is lehetősége. Ugyanez igaz a kapcsolódó alapvető jog értelmezésére is, amelyre az Alkotmánybíróság visszavezeti az alkotmányos követelményt: az adott alapjog tartalma is adott, amit az értelmezés során esetről-esetre formálisan is megfogalmaz az Alkotmánybíróság” (Indokolás [22], [25]).
- [20] Önmagában azonban az, ha egy ítélet valamely téves értelmezést tartalmaz, még nem teszi a döntést egyben alaptörvény-ellenessé is. Az indítványozó ezzel kapcsolatban olyan érvelést, amelyet a korábban a nyomozási bírók kizárásával kapcsolatos döntések {3286/2018. (VII. 20.) AB végzés, 3260/2018. (VII. 17.) AB végzés, 3225/2018. (VII. 2.) AB végzés, 3355/2017. (XII. 22.) AB határozat, 3354/2017. (XII. 22.) AB határozat, 3342/2017. (XII. 20.) AB határozat, 25/2017. (X. 17.) AB határozat, 3096/2017. (IV. 28.) AB végzés, 3036/2017. (III. 7.) AB végzés, 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, 34/2013. (XI. 22.) AB határozat} nem érintettek, nem terjesztett elő. Már a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat is figyelembe vette ugyanis az alkotmányos követelmény alóli kivételként, ha a kizárási ok ugyan megállapítható a perbíróval (vagy eljáró tanács tagjával) szemben, de az így hozott ítéletet a későbbiekben érdemben felülvizsgálja olyan bírói tanács, amelynek tagjaival szemben kizárási ok már nem áll fenn. Annak van ugyanis kiemelkedő jelentősége, hogy sor került azon döntés revíziójára, vagyis érdemi felülbírálatára, amelynek meghozatalában kizárással érintett bíró vett részt anélkül, hogy az eljáró tanács valamely tagját érintette volna valamely kizárási szabály {3355/2017. (XII. 22.) AB, Indokolás [11]}. Mindezek

túl, mivel a határozat időbeli hatályát a kihirdetését követően indult büntetőeljárásokra korlátozta, miközben mind az első-, mind pedig a másodfokú ítéletet a határozat kihirdetését megelőzően hozták, így az abban meghatározott alkotmányos követelményt nem is követhették a bíróságok.

- [21] Mindezeket figyelembe véve az alkotmányjogi panasz befogadására az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes tárgyaláshoz való joggal összefüggésben nincs lehetőség.
- [22] 3.3. A régi Be. 606/B. §-a mint egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvény II. cikkébe, illetve III. cikk (1) bekezdésébe ütközésével kapcsolatban az indítványozó érdemi alkotmányossági indokolást egyrészt nem terjesztett elő, másrészt az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés nyomán már vizsgálta a szabályozás alkotmányosságát a 25/2017. (X. 17.) AB határozatában, amelyben alaptörvény-ellenességet nem tárt fel.
- [23] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdése a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. január 15.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/821/2018.

